

[kisvárdai.lapok]

XIII. évfolyam 6. szám – 2011. június 23., csütörtök

[tartalom]

2. old.: A szakmai beszélgetésről [reflekt]
3. old.: Szentivánéji álom, Újvidéki Színház [fókusz]
4. old.: A kisinyovi rózsza, Szabadkai Kosztolányi Dezső Színház [fókusz]
5. old.: Magyar kezdőknek, Szabadkai Kosztolányi Dezső Színház [fókusz]
6. old.: Pályakezdő rendezők Marosvásárhelyen [fiatal.nyugtalan]
7. old.: Nánay István jegyzete [reflekt]
8. old.: Színházi találós [witz]

László Sándor, Elor Emina (Szentivánéji álom)

Szerintem a színház mint jelenség rögeszmeccsere. Azért csinálom még mindig, mert érdekel, hogy mi az. Az ember nem tud menekülni a saját képzeletétől vagy előítéleteitől, még ha olykor-olykor változtat is rajtuk. Ezt oda vezetném vissza, hogy az ember az egyetlen emlős, aki tovább tud képzelni, mint a valós élete, ami döbbenetes tragikumot okoz, és rengeteg művészeti terméket hoz létre. Minden törekvésünket a halhatatlanságért, abszolútért, valamiféle absztrakt abszolútért való küzdelem hajtja.

Gágyor Péter, Komáromi SZEVASZ Vándorszínház

A kisinyovi rózsza

[reflekt]

Deszkák és panelek
Portugál, Guppi

[jó.előadás]

Csomós Tünde Timea, irodalmi titkár: Az udvarhelyi színház előadásai közül az idei évadban a De mi lett a nővel?-t és a Nórát tartottam a legjobbnak. A De mi lett a nővel? a figurák sokszínűsége és a formabontó térhasználat miatt izgalmas, a Nóra jó lehetőség a kollégák számára, hogy megmutathassák magukat olyan szerepben, amelyet még nem láttunk tőlük. Érdekes, sokatmondó előadás, és ami a legfontosabb, hogy a rendező megtalálta a szöveg aktualitását. A stúdiótér sokat segített abban, hogy az előadás megtalálja az intimitását.

Horváth Gyula-Antal, színésznövendék, koreográfus: Olyant is lehet, amiben játszom? A Finito (Yorick, r. Sebestyén Aba) szerintem egész jó.

Norbert Andor, tévés riporter, szerkesztő: A Mértéket mértékkel (Kolozsvár, r. Matthias Langhoff), mindenképp. Még kiemelném Radu Afrimnak a Hólavínáját, amit Bukarestben a Nemzeti Színházban rendezett, első rendezése a Nemzeti Színházban, és a csíkszeredaiak Finitóját (r. Victor Ioan Frunză).

Lénárd Róbert rendező: Borut Šeparović Vatrotehna 2.0-ja, a zágrábi ZKM előadásában.

Kövesdy István, rendező: Kolozsváron a Tom Dugdale rendezte Az ügynök halála volt jó. Tiszta, friss előadás.

Patkó Éva, rendező: Târgovišten egy román nyelvű Csirkefej előadás (r. Florin Gabriel Ionescu).

Bogdán Zenkő, teatrológus hallgató: Hivatásos színházból a Mértéket mértékkel (Kolozsvár, r. M. Langhoff), a független előadások közül a The H(edén) Garden, Cseresznyés kert-átirat a román színészi diákok előadásában.

Zakariás Zalán, Márton Réka

A Portugál székelyudvarhelyi verziójában Sátánnak van egy fogódzója a kocsmában (a buszokban, metróban lógnak hasonló), amibe, ha túl sokat ivott, belekapaszkodik, hogy el ne essen. A tegnapi szakmain azokat a fogódzókat kerestem, amik a beszélőknek biztonságot, kiindulópontot adnak; megkötik, vagy éppen elengedhetik a kérdésfeltevést.

Itt van mindjárt a darabválasztás miatt, abban a reményben, hogy a rendező szándéka felől talán megfoghatóvá válik valami. Ez esetben nem túl sok: Harsányi Zsolt és Zakariás Zalán is kortárs és a társulatban

kiosztható szöveget keresett, egyik magyart, másik kísérletezésre alkalmasat.

Másik fogódzó maga a darab, aminek az olvasatát az elkészült előadás adja ki; bár színházi emberek között rég nem illik a leírt szöveget/kódolt szándékot számon kérni, a Portugál rendezőjének mégis nehezen bocsátják meg,

hogy nem az „erőteljesen kijelölt koordinátarendszerben és a darabbéli figurák belső kohéziója” mentén láttat, hanem egy más viszony- és jelrendszeren indul el. Harsányi a Guppival jobban járt: bár sokat húzott, alakított a szövegen, nem hiányolták belőle a narrátort, sem a történet darab szerinti befejezését.

A realista és stilizált szavak szintén tartós panelek: használatukkal biztosabbak lehetünk abban, hogy a Bittner más dimenzióban sétál végig a színen és ezért talán nincs helye ott, illetve, hogy Ljonya megjelenése a Guppiban megtöri az előadást.

Szorosan kapcsolódik ehhez a következetesség és indokoltság: miért marad ott az értelmiségi Bece (pedig értelmiségi-e?) Masnival és aztán miért megy el; miért engedi a lány közel magához Reteket, ha egyébként elutasítja (pedig ne hülyéskedjünk, ilyenek vagyunk, mi nők), hová jön be a kocsmáros, ha egyszer nincs helyzet a színpadon.

A tér többnyire szolgál, avagy nem szolgál: délután a fenyődeszka némileg képzavarosan földszagú, de talán túlságosan üres, este már a félbevágott panellakás atmoszférát és világot teremt.

Alakítások dicsérete/kárhoztatása a hallgatóságban ülő színészeknek fontos kapaszkodó, olyannyira akár, hogy a napokban egyik színész úgy vélte: pályája csúcsára ért, amikor az egyik kritikus nyilvánosan megdicsérte. A Portugálból Barabás Árpádnak jutott ki bőven elismerés, a Guppiból Berekméri Katának.

Végül maradnak a befogadás kondíciói és érzéki örömei: az egyik előadást ugyanis (a tér és a rossz beszédmód okán) nem hallottuk, a másikat meg (a nézőtéri dobogók híján) nem láttuk.

fazakasMárta

[fókusz]

Szentivánéji revüszínház

Szentivánéji álom – Újvidéki Színház

Ha Puck jobban ügyeskedett volna, vagy mondjuk Oberon és Titánia nem épp egymással hadakozik, hanem a kisvárdai fesztiválra koncentrálnak, akkor pontosabb lehetett volna az időzítés: a Szentivánéji álom épp a nyári napforduló napjára, június 21-ére ütemezik. No, de ez az egy napnyi időeltolódás nem a világ, és hát még a mágikus hatalmaknak sem sikerülhet minden. Pedig ezen a varázslatos éjszakán szinte bármi megtörténhet, mondják, akár az is, hogy Shakespeare darabját táncban próbálja előadni egy prózai társulat, jelen esetben az Újvidéki Színház. Távolról sem szentségtörés ez a próbálkozás persze, hiszen miért ne lehetne eltáncolni Lysander és Demetrius, Hermia és Heléna történetét, Theseus és Hippolyta, Oberon és Titánia kapcsolatát, vagy éppenséggel a mesteremberek jeleneteit. Persze, kell egy kis bátorság nekifutni egy táncelőadásnak úgy, hogy nincs igazán előzménye ennek a színház eddigi történetében, kell egy adag önbizalom, amely átsegít az akadályokon, és hit, abban, hogy sikerül legyőzni a szakmai kételyeket, és, ha egyebet nem, hát tisztességesen végigcsinálni, ha már belevágtunk.

Nem utolsósorban kell egy Puskás Zoltán, aki merészet álmodik, és táncba ülteti – Gyenes Ildikó, Bóbis László, Budai László koreográfusok segítségével – Shakespeare darabját, hisz abban, hogy a társulat

megbirkózik a feladattal, és ezt a hitét át is tudja adni nekik.

Így lehet talán összefoglalni röviden az újvidékiek próbálkozását, hogy táncban jelenítsék meg a Szentivánéji álomot, még ha ez a próbálkozás egyelőre csak igyekvés is maradt. Igyekvés arra, hogy megfeleljenek a szakmai követelményeknek, kísérlet arra, hogy a szavak, mondatok erejét ezúttal mozgással, táncal juttassák kifejezésre. Marad persze a kérdés, hogy aki nem ismeri a darabot, annak „bejön-e” a történet? Feltehetően nem.

De lehet, hogy ebben a tangó–szamba–szteptánc kavalkádban nem is kell történetet keresni, szereplőket megkülönböztetni, bármit is számon kérni. Szent Iván éjszakáján bármi megtörténhet, még az is, hogy a Szentivánéji álom revüként találják nekünk.

köllökata

[komment]

Az Újvidéki Színház Szentivánéji álom című előadásának fő kérdése, hogy hogyan bánik a shakespeare-i szöveggel, hogyan viszonyul hozzá. Ha a néző ismeri a drámát, felfedezheti nyomaiban a történeteket, viszonyokat, de nem tisztázott például, hogy a szerelmesek közül ki kicsoda. Aki meg nem ismeri a darabot, mindenképp elkapja a fő irányait – leginkább érzelmi síkon és a kapcsolatok szintjén – a történetnek, de valószínűleg semmit sem ért a mesteremberek jeleneteiből, hogy kik is ők, hogyan kerülnek oda és miért. Természetesen kihagyhatatlan, pótolhatatlan jelenetek ezek, hiszen ők azok, akik humort emelnek be az előadásba, és valamelyest lazítják ezt a kötött, tömény, felfokozott showt. Azt gondolná az ember, hogy a show, a

revü könnyed, kikapcsolódást nyújtó, elbűvölő műfaj, és ez így is van legtöbbször. Szükséges, élő műfaj, emellett rendkívül népszerű és eladható. Azonban ha a showelemek, a felfokozott, erős zene és látványvilág folyamatosan a néző „képebe és fülébe mászik” fárasztó és kimerítő. A látványvilág túlerőltetéséhez nagyban hozzájárulnak a jelmezek, amelyek akadályozzák

a lírai, tömény érzésvilágot sugárzó jelenetek befogadását, főleg az ironizáló töltetet adnak a látottaknak. Mikor tényleg megszületni látszanak gondolatok és érzések a színpadon – főleg a szerelmesek esetében – a szépen és erőteljesen ábrázolt érzéseket megölik a parókák, a csillogás és a bőrszínű ruhák cirádás tetoválás-szerű művésze. A koreográfiák kidolgozottsága, a színészek láthatóan kemény munkája dicséretes, sok esetben gyümölcsöző, egyes jelenetekben lenyűgöző. A precizitás, amivel dolgoznak, sokat „dob” az előadás összhatásán.

dk

[komment]

Urbán András a Désiréről

A Désiré Central Station egy regionális és nemzetközi színházi fesztivál. Általában egy téma köré szerveződik, első évben Nyugat, második évben Észak/Dél – ami a különböző pólusokra és ellentétekre épült –, ebben az évben pedig Kelet az alcíme. A Kelet ebben az esetben nem a tőlünk keletre lévő, hanem a számunkra idegenszerű, egzotikus vagy valami újat hordozó dolgokat jelenti, például japán vagy lengyel színházi előadást, de természetesen az ex-Ju országaiból és Magyarországról is érkeznek résztvevők. Tavaly indult egy kezdeményezés, a Désiré Akadémia, ahová jeles, tapasztalt vagy izgalmas színházi embereket hívtunk meg előadást tartani, ezt a programot idén is folytatjuk.

Mindhárom tematika a saját identitás-keresésünkre, pozíciónkra utal, hiszen Szabadka

a Balkán kapuja. Ezt ugyan már közhely kimondani, de az kétségtelen, hogy határváros. A Désiré kimondottan kortárs színházi fesztivál,

de nem biztos, hogy mindig valami téma köré fog szerveződni. Annyi azonban bizonyos, hogy arra a régióra koncentrálni, ami minket körülvesz, tehát a fesztivál 40 %-át minden évben magyar produkciók teszik ki. Megjelent itt már a magyar független és alternatív színházak legjava, de persze konvencionális színházak is jöttek. Mivel ez a fesztivál nem versenyjelleget, és nagyon erősen pénzfüggő, ezért kizárólag olyan produkciókat tudunk elhozni, amiket meg is tudunk fizetni. A következő évek valamelyikében a Radikál alcím köré szervezzük a fesztivált, amire olyan produkciókat keresünk, amelyek nagyon radikális

[fókusz]

Semmi-gyűjtemény

A kisinyovi rózs – Kosztolányi Dezső Színház, Szabadka

Mintha szavalóestnek indulna az előadás, egy öltönyös férfi olvasni kezdi az előtte lévő partitúrából Tolnai Ottó költeményét, ám a kulisszák mögül éktelen csörömpölést hallunk, és a színészek elkezdik behordani a vaságyak elemeit, hogy nem kevésbé zajosan rakják össze azokat a színpadon. A szöveg hívására érkezik mozdulat, kép és cselekvés: egyfajta animálási rituálé veszi kezdetét, ahogyan ők –díszletmunkásokként – nekifognak egy világ megépítésének. A szöveg rekvizitumai, tárgyai megjelennek a színpadon, de a fekete tér, amibe érkeznek, nem üres: „fenn vagyunk, ahonnan nincs fennebb” – a teret már belakták, megformálták az elhangzott sorok, és megágyaztak a furcsa, mennyei elfekvőnek (is).

Urbánék előadásában szöveg (beszéd) és színpadi akció viszonya mindvégig asszociatív, a színházi fogalmazás pedig a Tolnai-féle szövegépítő – az ismétlődés, a visszavonás, a pontosítás, az újbóli nekirugaszkodás mozzanatain alapuló – technikát is alkalmazza, amely az alakulásban nem tünteti el az alakulás nyomait, hanem egymásra rétegződő jelentésekből épít polifóniát.

Az előadás szerkezetét és ritmusát az újbóli nekilendülés tagolja, és így a színpadi akciókban (ahogyan a hangzó szövegben is) a tárgyak új helyzetekben, képekben tűnnek fel. A csipke a kórházi ágyak kórlapját letakarva a halál jelévé válik, hiszen a kórlap tükör; az agyaggal fedett

arcra terítve menyasszonyi fátyol lesz; máshol a madárcsontú zenetanárnő gobelinrongyikáját idézi, aminek befejezetlen a tája, mert elfogyott a fonál.

És hiába szalad a teremtő alkalmazottjaként a lüke fiú egy messzi-messzi miszsió nevében vásárolni, mert nincs több fonál, amivel továbbvarrható a kép.

De szalad ő cikóriáért is (miközben az égi ventilátor szeleteli az arcára hulló fényt, s így az arcát is), hiszen az elfekvőben a cikóriaillat az élet teljes boldogságát sűrítene magába. A varrás motívuma az íráshoz és az élethez kapcsolódó jelentéseket alakítja tovább: írni,

megmértettni, átférni a tú fokán, annak a tűnek a fokán, ami egy pókháló-cérna végén ereszkedik le fentről, és amivel összevarrnak egy öltönyös embert a deszkával. A kórház öregeinek alakja egybemosódik a (mintha csak) kocsmában diskuráló öregekével, a sírás akadémiajának alapítóival, a házaló diplomatákkal, akiknek aktatáskája evőeszköz-készletet rejt, a külkeresekével, akik nem tudják, mit csináljanak a kamrában, „mi a szart hozzanak be, vagy vigyenek ki” (a színpadról); a köznapi emberek egy magánmitológiai szereposztás szerint tűnnek fel a színpadon, ezt a világot pedig az exitus ajtaján behulló fény színezi elégikusan szomorúra.

Nem ez a helye a kibontásnak: a lényeg, hogy az előadást nézve olyan gazdagon asszociatív mezőbe kerül a néző, amelyben szívesen időz. Urbán rendezése eddigi, tematikusan és színházi hatások szempontjából nyersebb előadásaihoz képest itt visszafogottabb, ugyanakkor bonyolultabb nyelvet épít – színészi játék, humor és vizualitás tekintetében is.

anikó

[fókusz]

Agresszíven oktatnak, fenyegetve figyelmeztetnek Magyar kezdőknek – Szabadkai Kosztolányi Dezső Színház

Szörnyen vidám előadás. Igazi szatíra, fő eszköze a túlzás. Csak hát vannak dolgok, amelyeket nem lehet eltúlozni. Túl vannak minden határon. Ilyenkor jön a kifordítás. Nézzük a visszáját! A szabadkai színészek játékos nyelvleckét tartanak. Kigúnyolják a nyelvoktatási sablonokat. Néha kicsit sablonos lesz a gúnyolódás is. Aztán a nyelvoktatási klisék magukba szippantják a nyelv mélyebb rétegeit. Amelyeket nem szokás oktatni, amelyeket illedelmesebb szótárakból is kifejejtenek. Egyre trágárabb, obszcénabb, alpáribb mélységekbe hatol a nyelv. A vidámság egyre szertelenebb, vadabb, veszettebb. Tombol a szabadszájúság. Tombol rajzban, mozgásban, maszkokban, dalban, táncban, a közönség bevonására törő fölös igyekezetben.

Kétségbeesett agresszivitás van minden lépésben, gesztusban, szóban. Pedig roppant egyszerű, mégis kimondhatatlan dologról van szó. Az etnikai, nemzeti, nemzetiségi gyűlölködésről. Nem elemezve, okokat kutatva, összefüggéseket, egyáltalán valamiféle igazságot, netán gyógyírt, jó tanácsot keresve. Hanem fájdalmas, dühös, kegyetlen kacagással. Itt már az ábécé, a betűk írásképe, a hangok képzési módja is át van ideologizálva. Nemzetkaraktert hordoz minden lehelet.

Közben mint egy dokumentumjátékban, fölbukkannak a valóságos, az igazán súlyos szociális gondok. Depresszió, öngyilkosság. Ebben sem elemez, csak odateszi az ideológiai, szellemi tények mellé az anyagiakat. Kereshetjük az összefüggést. Ha éppen akarjuk. A szabadkai előadás hangsúlyosan Szabadkáról szól, tágabban a Vajdaságról, de érvénye nyilvánvaló alighanem az egész világon.

Olivera Đorđević szerzői projektuma Marja Irene Fornés *Duna* című drámája nyomán – mondja a színlap rejtélyesen, nehéz ugyanis elképzelni azt a drámát, amelyből egy ilyen, leginkább elvadult kabaréra emlékeztető műsor kerekedik ki. Igaz, nem is kell elképzelnünk. Az előadás a maga meghatározatlan és alighanem pontosan meghatározhatatlan műfaji keretei között működik. Személyesség keveredik szatirikus távolságtartással, dokumentálás szélsőséges elrajzolással. Díszletnek, jelmezek (Diana Radosavljević) csekély a szerepe, nem számítva persze Erdély Andrea nemzetkarakterológiai piros csizmáját. Annál fontosabbak a fotók, a rajzok (Marko Milović), azok is, amelyeket a játékos rónak egy fehér táblára. A színészek saját nevükön szerepelnek, mintha magukat adnák, de folytonosan túlfeszített állapotban, időről időre iszonyatos tempóra fölpörögve alakítanak szélsőségesen elrajzolt karaktereket. Magukon demonstrálják az embertorzító és -pusztító szellemiséget. Agresszíven oktatnak, fenyegetve figyelmeztetnek. A reménytelenség keserűségével. A nézőnek sem könnyű lecke.

Zappe László

módon viszonyulnak a színházhoz, illetve a színházművészethez. Eleve van itt egy extrémebb színházi irányt képviselő vonal, mint Ivo Dimčev.

Az idén hároméves fesztivál nagyon jó fogadtatásra talált Szabadkán,

a város érezhetően ki nyílik november végén, a találkozó ideje alatt.

Ez annak is köszönhető, hogy mindent feliratozunk, kivéve nyilván a táncelőadásokat, illetve az angol nyelvű előadásokat, ha nem nehéz

a szövegük. A magyar előadásokat szerbre, a szerbeket, horvátokat, szlovéneket magyarra fordítjuk. Ez szinte fölösleges Szabadkán, de nem akartam azt a hagyományt követni, hogy a magyarokat lefordítjuk, a szerbeket pedig nem, azzal a címszóval, hogy úgymint mindenki érti a nyelvet.

A fesztiválon szívesen látjuk a szakmát is, de nem tudunk fizetni azért, hogy valaki nézze az előadásokat. Azonban eddig azt a gyakorlatot követtük, hogy az alapvető ottlét feltételeit biztosítottuk: a szállást és étkezést, valamint a színházi belépőjegyeket. Mivel nagyon szűk büdzséből gazdálkodunk, nem engedhetjük meg magunknak, hogy csak úgy utazgassunk színházat nézni. Éppen ezért folyamatos kapcsolatot tartunk fenn más fesztiválokkal és szervezőkkel, akik előadásokat ajánlanak. Ugyanakkor közzettünk egy felhívást a szabadkai Kosztolányi Dezső Színház honlapján produkciók számára, július 31-i beérkezési határidővel. Erre főleg Európából szoktak jelentkezni, de most befutott pár afrikai társulat is.

S. B.

[fiatal.nyugtalan]

Rendezőosztály (mesterképzés, 2010–2012)

[komment]

Magyar nyelvű rendező-képzés Marosvásárhelyen

A Marosvásárhelyi Művészeti Egyetemen vagy az intézmény korábban ismert nevén, a Szentgyörgyi István Színművészeti Intézetben 1974-ben diplomázott először rendezőosztály. Az 1972-1973-as tanévben az intézet engedélyt kapott posztuniverzitáris rendezőképzésre. Hárman végeztek ezen az évfolyamon: Kincses Elemér és Vajda István színészi, míg Tömöry Péter filológusi előképzettséggel szerzett rendezői diplomát. Ezt követően rendezők oktatására a rendszer-váltásig nem kapott engedélyt az intézmény.

1990-ben indult be a rendszeresített rendezőképzés. Az 1995-ben végzett osztályt Tompa Gábor vezette. Négyen szereztek diplomát: Barabás

Olga, Bocsárdi László, Kövesdy István és Ruzs Mónika. Barabás Olga jelenleg a marosvásárhelyi Ariel Gyermek- és Ifjúsági Színház alkalmazott rendezője, Bocsárdi László a sepsiszentgyörgyi Tamási Áron Színház igazgatója, Kövesdy István a Marosvásárhelyi Nemzeti Színház Tompa Miklós Társulatának művészeti vezetője, Ruzs Mónika Párizsban él.

A következő rendezőosztály 1996-ban diplomázott, itt ketten végeztek: Nagy Olga és Pápai Márta. Rendezőként egyikőjük sem tevékenykedik az erdélyi színházi életben.

Hosszabb szünet után 2002-ben hirdetett felvételt az egyetem. Kovács Levente osztályába

Iskola: Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem

Lakhelye: A nagyvilág, de főleg a közepe

Tagok: Balogh Attila, Bessenyei Gedő István, Bordás Attila, Kányádi Szilárd, Porogi Dorka, Somogyi Szilárd, Vargyas Márta

Osztályvezető tanárok: Babarczy László, Patkó Éva

Állapot: Bonyolult/Nyitott kapcsolatban

Beszélt nyelvek: színész, dramaturg, tervező, isten, műszak, másik rendező (?)

Színházi munkák: **Balogh Attila** – Euripidész: Bakkhánsnők, 2010, Pécs, Janus Egyetemi Színpad; **Bordás Attila** – Szentivánéji álmot koreografált, Mrozek-darabot rendezett, dolgozott a Háromszék Táncegyüttesben, táncolt az Orion Ballet társulatnál, szabadtéri előadásokban koreografált, rendezője és koreográfusa a bukaresti Teatrul Foarte Mic Nu-i nimic c. előadásnak; **Kányádi Szilárd** – Borges: Márk evangéliuma – Janus Egyetemi Színpad, Pécs; Somogyi-Eisemann-Zágon: Fekete Péter, Nagyvárad Állami Színház; Nagy Ignác-Parti Nagy Lajos: Tisztújítás, Kézdivásárhelyi Városi Színház; **Porogi Dorka** – Kiss Csaba: Esti próba (Marosvásárhely, Nemzeti Színház, 2010), Szép Ernő: Ist Mad (Marosvásárhely, Ariel Ifjúsági és Gyermekszínház, 2011). **Somogyi Zoltán** – 2004 óta rendez musicalt, rockoperát, operát, operettet. **Vargyas Márta** – Osztrovszkij: Vihar (Maszkura Egyetemi Színpad, Kolozsvár, 2006), Schnitzler: Körtánc (Pécs, JESZ, 2009), Jevgenyij Svarc: A Sárkány (Csíki Játékszín, 2010).

Kedvenc idézetek: „Szörnyű, hogyha megkísért a Jóság!” (B. B.)

Magunkról: Tehetségesnek mondott, szerény, fiatal rendező, sok mondanivalóval társulatot keres, hosszú kapcsolatra; komolytalanok kíméljenek! (V. M.) Neki kell fogni és csinálni, a többit megbeszéljük személyesen... (K. Sz.) Az interaktív semmitmondás riaszt (egy mondat erejéig is). (B. G. I.) Vágyom egy lelki utazásra, egy érzéki, lelki utazásra, de ne saját

fájdalmam legyen az. (B. A.) Nem, bébi. (P. D.) Úgy kell csinálni, hogy jó legyen. (B. A.)

A távoli otthon: Balogh – Sepsiszentgyörgy; Bessenyei – Szatmárnémeti; Bordás – Sepsiszentgyörgy; Kányádi – Székelyudvarhely; Porogi – Budapest; Somogyi – Budapest; Vargyas – Csíkszereda

Elérhetőségek: balogh.j.attila@gmail.com, be_ge_i86@yahoo.com, attila.bordas.theatre@gmail.com, kanyadi.szilard@gmail.com, gelsominalena@gmail.com, somogysagi@gmail.com, vargyasmarta@gmail.com

[reflekt]

A színész

Meglepően sok könyv lóg a pódiumterem tükörfala előtt. Közülük egyre igencsak felfigyeltem. Medgyessy Éva, akivel egy rövid ideig kollégák voltunk a Színházi Intézetben, megírta visszaemlékezéseit első férjéről, a kolozsvári színház népszerű és nagyszerű színészeről, Péterffy Gyuláról.

A kötet a kolozsvári Komp-Press Kiadó Prospero könyvek sorozatában jelent meg, ebben olyan nagy színészekkel készített életmű-interjúk olvashatók, mint Orosz Lujza, Csíky András vagy Elekes Emma. A Mindhalálig színész ezektől eltérő szerkezetű és hangvételű, hiszen Péterffy 1980-ban a kolozsvári színház budapesti vendégszereplésén előadás közben rosszul lett, a produkciót hősiessé lejátsszotta, de pár nap múlva meghalt.

Majdnem egyidősek voltunk (1935-ben született), s ő is kis kitérővel és késéssel került arra pályára, amely hivatása lett. 1962-ben végzett Marosvásárhelyen. Kovács György tanítványa volt – a kiállításon böngészhető a Gáspárik Attila szerkesztette Kovács György 100 című kötet is –, s Vásárhelyen figyelt fel rá Harag György. Amikor Harag átment Kolozsvárra főrendezőnek, Péterffy is a Harag-csapat tagja lett, a rendező csaknem minden előadásában kisebb-nagyobb, de mindenképpen fontos szerepet játszott.

Csupán néhányszor találkoztunk, én őt igazán a színpadról ismertem. Több szerepében is láttam, például Harag Sütő-trilógiájának két darabjában (Csilag a máglyán, Egy lócsiszár virágvasárnapja). Az Éjjeli menedékhelyben (amelyben a Színészt játszotta) ellenállhatatlan erejű drámai hős volt, míg az utolsó premierjén, a Titanic keringőben fergeteges komédiás.

Medgyessy Éva kötete felrajzolja a színész pályáivét, ugyanakkor személyes hangvételű portrét is rajzol az emberről és a művészeiről. Önmagában ez is jelentőssé teszi a könyvet, hiszen – valljuk be – ma már egyre kevesebben vannak (vagyunk), akik tudják, ki volt s milyen helyet foglalt el korának színjátszásában, s ez az összeállítás segít az emléket, az alakításait, a bohém stílusait, a személyes vívódásait felidézni.

Ami ennél is többé és fontosabbá teszi a kötetet: miközben Medgyessy Éva Péterffyről ír, a kolozsvári színház mindennapjait is felidézi, és bepillantást enged Harag színházába (amelyről e címen írtam-szerkesztettem magam is könyvet). Anekdoták és a személyes élmények (Medgyessy az egyetem elvégzése után a színház sűgője lett) teszik színéssé, olvasmányossá a kötetet, ugyanakkor az adattárban pontosan követhető, hogy mikor mit játszott a színész.

Az ilyen típusú könyvek kiszorulnak a színházi szakirodalom perifériájára, de nélkülözhetetlenek. S nemcsak a kutatóknak, hanem a nézőknek is. Nagy adósságunk, hogy megszólaltassuk a még élő és felidézzük a már elhunyt nagy alkotókat, hogy a színházi emlékezet és a színháztörténet folyamatossága megmaradjon.

Nánay István

Medgyessy Éva

heten jártak. Csurulya Csongor a székelyudvarhelyi Tomcsa Sándor Színház művészeti igazgatója, Harsányi Zsolt a Művészeti Egyetem adjunktusa és szabadúszó rendező, Király István a Marosvásárhelyi Nemzeti Színház alkalmazott rendezője,

Kovács István idén fejezi be mesteri tanulmányait drámaíró szakon, Patkó Éva óraadó tanár a Művészeti Egyetemen és szabadúszó, Török Viola több erdélyi színházban rendezett, míg Szilágyi Emese nem maradt a pályán.

A bolognai rendszer szerint szervezett oktatásban jelenleg két rendezői évfolyam végzi tanulmányait. Alapképzésen heten végezték el idén az első évet a Parászka Miklós és Harsányi Zsolt vezette osztályban, míg mesterképzésen szintén heten folytatnak rendezői tanulmányokat Babarczy László osztályában.

CsépZoli

[komment]

Vajdaságban nincs magyar nyelvű rendezőképzés, de néhányan végeztek rendezőit, szerbül. Az Újvidéki Művészeti Akadémián végzett korábban Antal Szilárd, aki most tanár ott, Tolnai Szabolcs, aki filmrendező, de néha színházban is dolgozik, és Lavró Ferenc, aki Magyarországon él. Nemrég végzett Lénárd Róbert és Antal Attila is, akik csak a Kosztolányiban kapnak esélyt a munkára (illetve Attila szlovén és belgrádi gyerekszínházakban rendez). Az Újvidéki Színházban és a Szabadkai Népszínházban többnyire színészek rendeznek, ami szerintem nem jó.

U. A.

[krit]

Hol beszélnek színházról a romániai sajtóban? Kulturális folyóiratokban, például. A Látó Nézőtér rovatában, ill. július-augusztusi, örökösen összevont számában, a Színházlátóban (www.lato.ro). Nagyinterjúk jelennek meg a Székelyföld Forgószínpad rovatában (www.hargitakiado.ro), és recenziókkal, tematikus számokkal néha a Korunk is adózik a színháznak. Bőséges információval lát el a www.hamlet.ro internetes portál (hírek, kritikák, műsor, adatbank). Az Erdélyi Riport hetilap (www.riport.ro) és a Helikon kéthetilap nagyobb lélegzetű kritikákat közöl, néhanap, a Krónika országos napilap a bemutatókról referál. Napilapban komolyan vehető színházi írások a kolozsvári Szabadság (www.szabadsag.ro) Spektákulum rovatában jelennek meg, a különböző megyei napilapok változó minőségben látják el a kritikai véleményezést. Színházi műsora van az RTV magyar nyelvű adásának, a Kolozsvári Rádióból a Rejtett világok című műsorban hallhatunk előadásokról. Néha a teatrológus diákok is indítanak blogot, próbálkozásaik közül a www.teatroblog.wordpress.com frissül rendszeresen.

fm

[mai.program]

14.00 Szakmai beszélgetés

Művészetek Háza, Pódiumterem

16.30 Cseresznyés kert

Komáromi Jókai Színház

Művészetek Háza, Színházterem

20.00 Platonov Marosvásárhelyi Nemzeti Színház
Várszínpad**24.00 A behajtó**

Sepsiszentgyörgyi M Stúdió

Művészetek Háza, Színházterem

A Magyar Színházak
XXIII. Kiszárdai Fesztiváljának támogatói:
Nemzeti Erőforrás Minisztérium,
Kiszárda Város Önkormányzata
Médiatámogatók:
Magyar Színházi Portál, 7óra7

[witz]

Színházi találós

– *Hogyan szerveznek Magyarországon fesztivált?*
– Kiszárdatva.

– *Mi osztja meg a szakmát Kiszárdán?*
– A várdakeserű. Egyesek szerint finom, olcsó és hasonlít az íze az Unicumhoz, mások szerint ezt nem lehet lenyelni.

– *Kitől származik Szepesi Kriszta Eastwicki boszorkányokról írt kritikájának első mondata?*
– Huszta Dánieltől.

– *Mire volt idén pénz Kiszárdán?*
– Szúnyogirtásra. Idén duplán is.

Kónya Ütő Bence, színész:

– A jó színész tulajdonképpen nem is tudja a saját nevét, csak úgy létezik az éterben.

Kolozsi B. Gábor, színész:

– A jó színész csak a nevét tudja. Fogalma sincs, mi az az éter.

– *Mit csináltak a Színházi horoszkóp szerzői?*
– Bakot löttek. Löttek a Baknak.

– *Ki mondta? „A színház templom, a színész pedig pásztor, aki a juhaira vigyáz. Ezzel nem azt akarom mondani, hogy a nézők juhok lennének. Az is lehet, hogy a rendező a pásztor, és a színész a juhokat terelő kutya.”*
– Kónya Ütő Bence (színész, Szentgyörgy).

– *Hát ezt? „Olyan ütésem van, hogy még én sem tudom kivédeni.”*
– Bobby.

– *Hát ezt? „Mozi, te bubu vagy?”*
– Zénó alkoholos állapotban azt firtatja, hogy Bobby buzi-e.

– *Mit szeretne Stuber Andrea?*
– Ha valaki hazavinné. (Pénteken.)

– *Mi az? Se keze, se lába, s határon túl jött a világra?*
– Magyar Színházak XXIII. Kiszárdai Fesztiválja.

kolozsi&co.

[kiszárdai.lapok]

a Magyar Színházak XXIII. Kiszárdai Fesztiváljának napilapja

Felelős szerkesztő: **Zsigmond Andrea**Munkatársak: **Demeter Kata, Fazakas Márta,****Mészáros Csilla, Sebestyén Rita,****Selmeczi Bea, Varga Anikó**Fotó: **Szkárossy Zsuzsa**Nyomdai előkészítés: **Kalán János**Nyomdai kivitelezés: **Gprint Iroda**Felelős kiadó: **Nyakó Béla**

ISSN 1587-8325

<http://szinhaz.w3h.hu>